

K poetologickým a axiologickým aspektom slovenskej literatúry po roku 1989 II

V dňoch 22. a 23. mája 2006 sa na pôde Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove uskutočnil medzinárodný vedecký seminár K poetologickým a axiologickým aspektom slovenskej literatúry po roku 1989 II, nadväzujúci na prvý ročník podujatia, ktorý prebehol v dňoch 27. a 28. mája 2004. Organizátori podujatia – Katedra slovenskej literatúry a literárnej vedy, Inštitút slovakistiky, všeobecnej jazykovedy a masmediálnych štúdií a Filozofická fakulta Prešovskej univerzity – tak po druhýkrát upriamili pozornosť na širokospektrálnu problematiku literárnohistorického procesu po r. 1989 so zámerom „nielen postihnúť vývinové (širšie kultúrne, slohovo-typologické a poetologické) tendencie v období po roku 1989, ale predovšetkým hodnotovo hierarchizovať diela vydávané v danom čase“ (Součková, M.: Na úvod. In: K poetologickým a axiologickým aspektom slovenskej literatúry po roku 1989. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity, 2006, s. 9). Komplikovanosť axiologickej interpretácie literárnej produkcie sledovaného obdobia, v ktorej pozadí stojí najmä pluralitný charakter tejto produkcie, ako aj absentujúca systematická diskusná platforma, na ktorej by prebiehala „axiologizácia“ najmladšej slovenskej literatúry, sa odrazili aj na tomto ročníku podujatia, a to jednak v rovine skúmaného materiálu a použitých metodologických postupov, jednak v rovine diskutovaných tém a problémov.

Príspevky zahraničných účastníčok, ktoré seminár otvorili, príznačne predznamovali jeho tematicko-metodologickú rôznorodosť. Barbara Suchoň-Chmiel v referáte K súčasnému výskumu autobiografie priblížila aktuálne metodologické prístupy a koncepcie tohto žánru s dôrazom na jeho komunikačnú povahu (uzavretie „autobiografického paktu“ medzi autorom a čitateľom, vzťah ku skutočnosti). Upozornila na významný prelom v reflexii autobiografie, ktorým je zmena v chápaní subjektu, a s tým súvisiace vnímanie „iného“ v etických dimenziách, vytváranie naratívnej identity a vplyv kategórie pamäti na modelovanie autobiografickej výpovede (pravda verzus autokreácia). Ďalšie referujúce sa dotkli recepcie

slovenskej literatúry v zahraničí. Milada Písková v príspevku Nové motívy súčasnej slovenskej literatúry faktu analyzovala monografiu o biskupovi Vojtašákovi Anjelom svojim príkazom o tebe od Antona Laučeka. Z hľadiska reflexie medziliterárnych vzťahov bol veľmi prínosný príspevok Viktorie Liashuk Poznámky k lingvistickej axiológii textu (Preklady slovenských prozaických a básnických textov do bieloruštiny po r. 1989), v ktorom autorka vychádzala z vlastnej prekladateľskej praxe. Načrtla viacero problémových okruhov: bielorusko-slovenské vzťahy na pozadí literárnohistorických kontextov (periodizácia literatúr, odraz politicko-spoločenských a kultúrno-historických zmien, situácia malých kultúr, folklórne prvky ako spoločný prvok v oboch literatúrach a i.), lingvistická axiológia textu a úskalia prekladu (na príklade vybraných segmentov textov demonštrovala posuny vznikajúce v dôsledku jazykových odlišností – dĺžka textu, pohyblivý prízvuk, lexikálno-syntaktické a sémantické špecifiká jednotlivých jazykov), percepcia slovenskej literatúry v Bielorusku.

Dana Kršáková v referáte Hľadanie vzťahu k tradícii poukázala na rozdielnu stratifikáciu modelovania textov založených na problematizujúcom prehodnocovaní a aktualizovaní minulosti s priamym využitím sekundárnych textov, a to komparatívne na scénároch Alty Vášovej S Boženou a Jany Juráňovej Misky strieborné nádoby výborné. (Obdobným spôsobom postupoval aj Peter Káša, ktorý Juráňovej text porovnal s Horákovou drámou Príd' kráľovstvo tvoje, pričom sa sústredil na budovanie obrazu Ľudovíta Štúra v oboch divadelných hrách, avšak na rozdiel od Kršákovvej, ktorá Juráňovej prístup hodnotila ako funkčný, produkujúci vtipný text – postmodernistickú grotesku, ho Káša v kontexte feministického diskurzu interpretoval ako neproduktívny.) Problematiku tematizácie rodu a feministickej literatúry, ktorú Kršákovvej príspevok skusmo (sekundárne) načrtoľ, rozvinula Marta Součková v analýze vybraných próz Uršuli Kovalyk, čím otvorila diskusiu o problematike „ženského písania“ vôbec. Na problém intertextuality, iniciova-